

YANGI MAHSULOTNI ISHLAB CHIQRISHGA JORIY ETISHDA STRATEGIK QARORLAR QABUL QILISH

Ilmiy rahbar: Maxramova Nigoraxon

Andijon davlat texnika instituti katta o'qituvchisi

Zakirova Ravzaxon

Andijon davlat texnika instituti

Menejment yo'nalishi 4-kurs talabasi

Bugungi globallasuv jarayonida iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida raqobat keskinlashib borayotgan bir sharoitda korxonalar oldida turgan eng muhim vazifalardan biri bu yangi mahsulotlarni ishlab chiqish va ularni ishlab chiqarishga samarali joriy etishdan iboratdir. Bozor iqtisodiyoti sharoitida iste'molchilarning ehtiyojlari tez o'zgarib borishi, texnologik innovatsiyalarning jadal rivojlanishi hamda xalqaro bozorlarning ochiqligi korxonalarni doimiy ravishda yangilikka intilishga majbur qilmoqda. Shu nuqtai nazardan yangi mahsulotlarni ishlab chiqarishga joriy etish jarayonida strategik qarorlar qabul qilish korxonalar faoliyatining barqarorligi va raqobatbardoshligini ta'minlashda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Strategik qarorlar odatda uzoq muddatli maqsadlarni amalga oshirishga yo'naltirilgan bo'lib, ular korxonaning umumiy rivojlanish yo'nalishini belgilab beradi [1]. Yangi mahsulotni ishlab chiqarishga joriy etish jarayoni esa yuqori darajada noaniqlik, risk va murakkablik bilan tavsiflanadi. Chunki bu jarayonda nafaqat texnik va texnologik masalalar, balki bozor talabi, iste'molchi xulqi, raqobatchilar faoliyati, moliyaviy imkoniyatlar va tashkiliy resurslar ham hisobga olinishi zarur bo'ladi. Shu sababli bunday sharoitda qabul qilinadigan strategik qarorlar korxonaning kelajakdagi muvaffaqiyatini yoki muvaffaqiyatsizligini belgilab beruvchi asosiy omil hisoblanadi.

Zamonaviy boshqaruv nazariyasida yangi mahsulotni ishlab chiqish va uni bozorga joriy etish innovatsion menejmentning eng muhim yo'nalishlaridan biri

sifatida qaraladi. Innovatsion mahsulotlar korxonalariga yangi bozor segmentlarini egallash, mavjud mijozlar bazasini kengaytirish hamda qo'shimcha daromad manbalarini yaratish imkonini beradi. Biroq bu jarayon muvaffaqiyatli amalga oshishi uchun aniq va puxta o'ylangan strategik qarorlar qabul qilinishi talab etiladi. Aks holda, noto'g'ri tanlangan yo'nalishlar katta moliyaviy yo'qotishlarga olib kelishi mumkin. Xalqaro tajribalar shuni ko'rsatadiki, yangi mahsulotni ishlab chiqarishda muvaffaqiyatga erishgan yirik kompaniyalar strategik rejalashtirishga juda katta e'tibor qaratadi. Masalan, AQSH, Germaniya, Yaponiya kabi rivojlangan davlatlardagi korporatsiyalar yangi mahsulotni ishlab chiqishdan avval keng qamrovli bozor tahlili o'tkazadi, iste'molchilar ehtiyojini chuqur o'rganadi hamda raqobatchilar strategiyasini tahlil qiladi. Shundan so'nggina ishlab chiqarish jarayoniga investitsiya kiritish bo'yicha qaror qabul qilinadi. Bu esa risklarni kamaytirish va muvaffaqiyat ehtimolini oshirishga xizmat qiladi.

O'zbekiston iqtisodiyotida ham so'nggi yillarda innovatsion faoliyatni rivojlantirish, sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish hamda yangi mahsulotlar ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan islohotlar, investitsion muhitning yaxshilanishi va texnologik rivojlanishga berilayotgan e'tibor korxonalarda yangi mahsulotlarni ishlab chiqish jarayonini jadallashtirmoqda. Shu bilan birga, korxonalarda strategik boshqaruv tizimlarini takomillashtirish zarurati ham ortib bormoqda. Yangi mahsulotni ishlab chiqarishga joriy etish jarayonida strategik qarorlar bir nechta muhim bosqichlarni o'z ichiga oladi [2]. Birinchidan, bozorni o'rganish va iste'molchilar ehtiyojini aniqlash eng muhim bosqichlardan biri hisoblanadi. Ikkinchidan, mahsulotning texnik va iqtisodiy imkoniyatlarini baholash zarur bo'ladi. Uchinchidan, ishlab chiqarish uchun zarur bo'lgan resurslar va texnologik bazani aniqlash muhim ahamiyat kasb etadi. To'rtinchidan esa moliyaviy rejalashtirish va investitsiya samaradorligini baholash asosida yakuniy qaror qabul qilinadi. Shuningdek, strategik qarorlar qabul qilish jarayonida risklarni boshqarish ham muhim o'rin tutadi. Yangi mahsulotni ishlab chiqarish jarayonida texnologik, moliyaviy, bozor va tashkiliy risklar mavjud bo'ladi. Shu sababli korxonalar ushbu

risklarni oldindan tahlil qilib, ularni kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlar ishlab chiqishi zarur. Bu esa korxonaning moliyaviy barqarorligini saqlash va kutilmagan yo'qotishlarning oldini olishga yordam beradi. Bundan tashqari, strategik qarorlar qabul qilish jarayonida inson omili ham katta ahamiyatga ega. Korxonada xodimlarining bilim darajasi, tajribasi va innovatsion fikrlash qobiliyati yangi mahsulotni muvaffaqiyatli joriy etishda muhim rol o'ynaydi [3]. Shu sababli zamonaviy korxonalarda kadrlar salohiyatini rivojlantirish, ularni doimiy o'qitish va motivatsiya qilish strategik boshqaruvning ajralmas qismi hisoblanadi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar rivojlanishi ham strategik qarorlar qabul qilish jarayoniga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Bugungi kunda korxonalar katta ma'lumotlar (big data), sun'iy intellekt va analitik tizimlardan foydalanib, bozorni chuqur tahlil qilish va aniq prognozlar ishlab chiqish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Bu esa qaror qabul qilish jarayonini yanada asosli va samarali qiladi. Yangi mahsulotni ishlab chiqarishga joriy etishda strategik qarorlar qabul qilish korxonaning innovatsion rivojlanishi va bozor sharoitida muvaffaqiyat qozonishining eng muhim omillaridan biri hisoblanadi. To'g'ri va ilmiy asoslangan strategik qarorlar korxonaga raqobat ustunligini ta'minlash, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish hamda barqaror iqtisodiy o'sishga erishish imkonini beradi. Aksincha, puxta o'ylanmagan qarorlar korxonada faoliyatida jiddiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Shu sababli ushbu mavzu zamonaviy iqtisodiyot va boshqaruv tizimida alohida dolzarblik kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, yangi mahsulotni ishlab chiqarishga joriy etish jarayonida strategik qarorlar qabul qilish korxonada faoliyatining uzoq muddatli barqarorligi va raqobatbardoshligini ta'minlovchi eng muhim boshqaruv omillaridan biri hisoblanadi. Bunday qarorlar bozor talablarini chuqur o'rganish, texnologik imkoniyatlarni to'g'ri baholash, moliyaviy resurslarni samarali taqsimlash hamda mavjud risklarni oldindan aniqlash asosida qabul qilinishi lozim. To'g'ri tanlangan strategiya korxonaga yangi mahsulotni muvaffaqiyatli ishlab chiqarishga joriy etish, bozor ulushini kengaytirish va barqaror daromadga erishish imkonini beradi. Aksincha, puxta tahlil qilinmagan yoki noto'g'ri qabul qilingan

qarorlar ishlab chiqarish jarayonida jiddiy muammolar va iqtisodiy yo'qotishlarga olib kelishi mumkin. Shu sababli innovatsion mahsulotlarni ishlab chiqarishga joriy etishda ilmiy asoslangan, aniq rejalashtirilgan va strategik yondashuvga asoslangan qarorlar qabul qilish korxonaga muvaffaqiyatining asosiy sharti hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. N.K. Yo'ldoshev, G.E. Zaxidov /Menejment [Matn]: darslik. — Toshkent: "O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati" nashriyoti, 2018. - 392 b.
2. Menejment: O'quv qo'llanma /N.M.Ziyavitdinova, Y.M.O'rinov, Sh.N.Xayitov ; O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. - T.: "Tafakkur-Bo'stoni", 2012-yil, 312 bet.
3. Shavkatbek, Egamberdiyev. "THE ROLE OF STRATEGICALLY IMPORTANT SECTORS IN THE NATIONAL ECONOMY." Modern education and development 19.3 (2025): 631-636.

